

Balkezes pacsi

Horn Gyula nemrégiben elhangzott s azóta többször megismételt „népfrontosítási” javaslata kissé zavarba ejtette a közélet szereplőit. Fel kell tenni a kérdést: kibékíthetőek-e egymással a demokrácia viszonyai között a politikai-ideológiai ellentétek. **S van-e értelme, értéke a mindenáron való kiegyezésnek? Vajon találkozhat-e a „szakértelem” a „nyugodt erővel”? BARTUS LÁSZLÓ írása erre keresi a választ.**

– Egyszer Adam Michnik azt mondta, hogy ha Hitler és Sztálin között kell választania, akkor ő inkább Marlene Dietrichre voksol – nyilatkozta Kövér László, a Fidesz alelnöke lapunknak arra a kérdésre, hogy Torgyán vagy Horn pártjával szeretnének-e inkább koalícióra lépni. – Természetesen nem hasonlítom sem az egyik, sem a másik urat Hitlerhez vagy Sztálinhoz – folytatta a politikus. – Csupán jelezni kívánom: mi azt ajánljuk a választóknak, hogy szavazzanak inkább a Fideszre.

Ars poetica

Kérdés, hogy a „Hallgass a szívedre, szavazz Marlene Dietrichre” választási stratégia mire lesz elegendő. A Fidesz alelnöke úgy véli: komoly esélyük van arra, hogy a Fidesz, az MDF és a többi mérsékelt párt szövetsége abszolút többséget szerezzen a következő választáson. Ellenkező esetben Marlene Dietrich vagy pártában (ellenzékben) marad, vagy a kisgazdákat kellene választania.

– A mostani kormánykoalíció ellenzéke vagyunk – hangsúlyozza a Fidesz főideológusa. – Rajtuk kívül minden párttal készek vagyunk kormányozni, ha a programjainkat egyeztetni tudjuk. Elméletileg még a kisgazdákat sem lehet kizárni, de elvtelen kompromisszumokra nem

vagyunk hajlandók. Am az MSZP és az SZDSZ szóba sem jöhet, hiszen az ő leváltásukat ígérjük a választóknak. Nehéz elképzelni az együttműködést olyanokkal, akikkel szinte semmiben sem értünk egyet.

Ez a vélekedés megkérdőjelezi Horn Gyula politikai ars poeticáját, amely szerint a miniszterelnök újabb a „társadalmi közmegegyezés” (Pozsgay Imre kifejezése – *A Szerk.*) megteremtésére törekszik. A Fidesz cáfolja, hogy minden ellentét csak látszólagos: a politikai elvek nem álarok, amelyek a pártok megkülönböztetésére szolgálnak. Szerintük téves az a feltételezés, miszerint az antagonisztikus ellentétek arra valók, hogy valaki kibékítse őket. Kövér szerint a modern magyar politikai rendszer kialakulásának az kedvez, ha az alternatívák megkülönböztethetőek. Pokorni Zoltán alelnök hasonlóan vélekedik:

– Horn Gyula semmit sem ért abból, ami körülötte zajlik, ha úgy hiszi: a pártok által képviselt szellemi irányzatok csupán transzparens, ideológiájuk csak porhintés, melynek semmiféle jelentősége nincs.

A Fidesz vezetői a miniszterelnök népfrentkormányra vonatkozó elképzelésére már korábban elutasítóan reagáltak. Am Horn Gyula a XII. kerületi közéleti klubban újra megismételte ajánlatát:

– Nemzeti összefogásra van szükség. Ennek reményét soha nem adom fel, erre újból és újból kísérletet kell tenni.

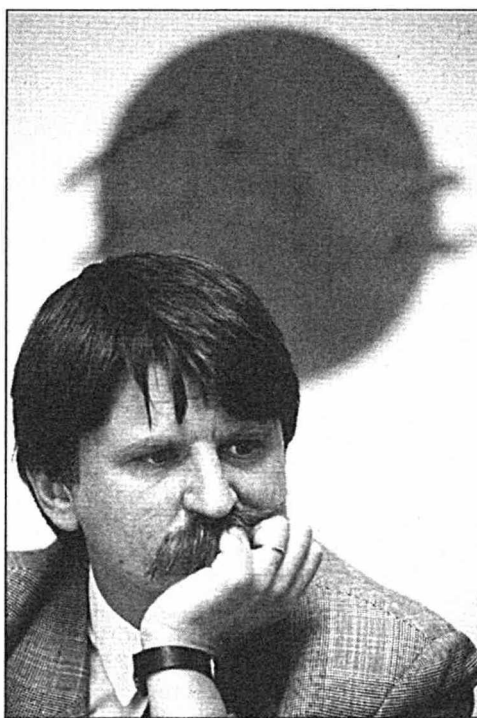
Kövér László szerint az ötlet abból a felismerésből fakad, hogy az MSZP a következő választásokat el fogja veszíteni. A Fidesz alelnöke úgy véli: a próbálkozás a túlélést, a hatalomban maradáshoz szolgálja. Ez pedig szinte csak úgy lehetséges, ha valaki az MSZP-t beveszi a kormányba. Nemzeti összefogásra általában csak válsághelyzetben van szükség.

– Most az egyetlen válság az lenne, hogy Horn Gyula nem lesz miniszterelnök – magyarázza. – A javaslat a jobboldal felé való közele-

dést szolgálja, hogy ha szükséges, az utak ne legyenek zárva az MSZP előtt. Horn az SZDSZ mellől az utca másik oldalára kacsingat.

Csintalan Sándor (MSZP) ügyvivő azt állítja, hogy Horn régóta dédelgeti magában ezt az elképzelést.

– A miniszterelnök évek óta szeretne a kormánypárti-ellenzéki ha-

Kövér László: A miniszterelnök az utca másik oldalára kacsingat

talommegosztáson túllépni – mondja. – A jobboldal és a baloldal politikai konfliktusának feloldására törekszik. A javaslat nem a választások miatt került napirendre.

A fiatal demokraták szerint ez annál rosszabb. A népfrentos demokrácia fából vaskarika: a demokrácia látszatába burkolt diktatúra.

A tagadás tagadása

– Aki azt gondolja, hogy az ellentétek feloldhatóak valamiféle népfrent belső döntési mechanizmusában, az semmibe veszi a demokráciát – állítja Pokorni Zoltán. – Aki nek ilyenmi egyáltalán eszébe jut, az valójában úgy vélekedik: a nép csak szavazzon, ahogy akar, nem számít. A fontos kérdéseket úgyis lepacsizzuk egymás között.

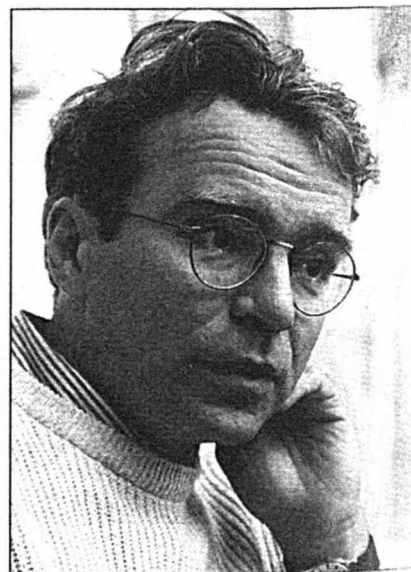
Ennek Torgyán pártelnök sem hí-

ve. A nagykoalícióról kijelentette: semmiféle paktumpolitikát nem támogat. Elképzelhetetlennek tart bármiféle egységkormányt a baloldallal.

– Mi csak a nemzeti gondolatokat valló pártokban gondolkodhatunk – mondja. – Nem foghatunk össze az a Kisgazdapárt legkiválóbb erőit küldte a gulágra és internálótáborokba. Ennek a pártnak jogutódjával sem létesíthetünk olyan kapcsolatot, amely miatt édesapáink és nagyapáink a sírjukban forognának. Ha létezik párt, amelynek kiszámíthatóan anti-kommunista jellege van, akkor az a Kisgazdapárt.

Pálos Miklós kereszténydemokrata képviselő a tudományos szocializmusba is beépített dialektika törvényére emlékeztet.

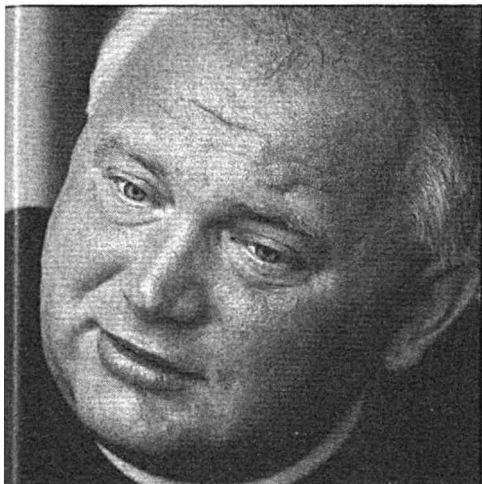
– A tagadás tagadása nélkül nincs fejlődés – állítja határozottan. – Ha

Pokorni Zoltán: Leszámoltunk bizonyos tankönyvívű liberális illúziókkal

az ellentéteket megpróbálják egységgé gyúrni, akkor nincs tagadás. Ha megszűnik az ellenzék, elvész a parlamenti demokrácia lényege: a pártok versengése, egymás ellenőrzése, a hatalmi váltógazdalkodás és a leválthatóság lehetősége, az alternatívák választhatósága. Nem marad más, csak kritika és önkritika egysége.

A Fidesz szerint Horn ezzel a javaslatával sokadszor bizonyítja: nem sok érzéke van a többpárti de-

Csintalan Sándor: A javaslat nem a választások miatt került napirendre

mokráciához. „Személyiségében felszínre törtek a kádárista szocializáció jegyei.” Ugyanazok a sémák mozgatják, mint a pártállamban. A különbség csupán annyi, hogy néha ügyel a látszatra, néha nem. Pokorni Zoltán ahhoz a balkezes emberhez hasonlítja Horn Gyulát, aki megtanul ugyan „jobbkezesen” késsel és villával enni, esetleg jobb kézzel írni, de ha leesik a pohár, mégis bal kézzel kap utána. Csintalan szerint ezek az állítások túlzóak, mert Horn nem fejtette ki, hogy a nemzeti összefogáson mit ért pontosan. Szerinte csak az együttműködési szándék és a „nagyobb kooperáció” igénye fogalmazódott meg a javaslatban.

Hétfejű

– Amikor a miniszterelnök népfrenthozományról beszélt, arra gondolt, amit mondott – állítja Pokorni. – Ami ezen kívül áll, azt egyeztetésnek vagy konstruktív ellenzéki ségnek hívják. Horn Gyula a pártján kívülieket valószínűleg úgy szemléli, mint a néhai Hazafias Népfrenthozomány be nem hódolt részeit, amelyek átmenetileg kijöttek az illegalitásból, és a Belgrád rakpartról a Parlamentbe költöztek.

A Fidesz ezt a gondolkodást a magyar demokratikus fejlődés sajátos termékének tekinti.

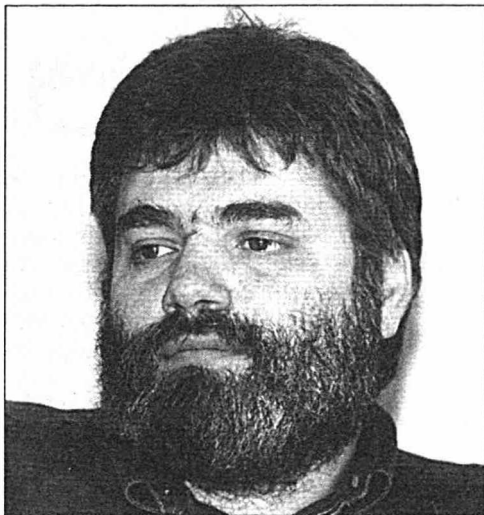
– Szinte mindegyik párt átment tisztuláson – magyarázza Kövér László. – Az egymást nehezen elviselő irányzatok tisztázzák a viszonyukat. Kiderült, milyen párt az SZDSZ, a Fidesz, az MDF. Ez épp az ellenkezője annak, amit Horn akar.

A Fidesz alelnöke szerint az MSZP az MSZMP „aszalódásából” jött létre: mutációja az egykori állampártoknak. Nem igazi párt, hanem különböző érdekcsoportok laza konföderációja.

– Mindig azt a fejét mutatja, amelyik az adott közegben legkevésbé visszataszító – állítja Kövér. – Ha a kereszténydemokratáknak kell üzenni, akkor Hegyi Gyula írogat

mézesmázos cikket. Ha a liberális technokrata értelmiségnek kell beszélni, akkor Békesi mond valamit. A humán értelmiséget Vitányi Iván szólítja meg. Ha a kőbányai proliknak vagy a rendszerváltás veszteseinek kell mondani valamit, a miniszterelnök úr húz elő a kalapjából néhány populista szólamot. Ez az MSZP szerveződési logikájának előnyös oldala.

Kövér úgy véli, a szocialista pártot ez kiszámíthatatlan partnerre teszi. Soha nem lehet tudni, hogy a következő pillanatban kereszténydemokrataként, liberálisként, szocialistaként vagy éppen munkáspártiként fog-e megnyilvánulni. Van némi logika a népfrenthozomány-gondolatban, hisz Horn Gyula az ellenzék programját is meg akarja valósítani. Az MSZP politikusainak egy része emiatt egyenesen „árulónak” tekinti a párt elnökét. Kövér Lászlónak pedig az a véleménye, hogy a szabaddemok-

Horn Gábor: A haladó nemzeti hagyomány mindig szabadelvű álláspontot képviselt

ratákat kis híján „ledarálta, az örületbe kergette” az MSZP sokarcúsága. A fideszesek – állítják – tanultak az SZDSZ kárából. Az alelnök úgy látja: az SZDSZ-t és a Demokratikus Chartát megtévesztette az MSZP, amikor liberális szocialdemokrata fejét fordította felé, majd azt mondta: „van másik”.

Értékvezérelt közjó

Pokorni Zoltán azt mondja, hogy a hazai politikai elit gondban van a jobb- és baloldal felosztás alkalmazásakor. Vannak nehezen érthető átfedések.

– Nemcsak arról van szó, hogy a pártok hazudnának, és becsapják választóikat – mondja Pokorni.

– Pedig a Fideszről is azt tartják, hogy nagy utat tett meg – vetjük közbe.

– Leszámoltunk bizonyos tan-

könyvízü liberális illúziókkal – válszolja az alelnök. – Néha olyan eszközökre van szükség, melyeket a doktriner liberális megközelítés etatizmusnak vagy államosításnak bélyegez.

Pokorni szerint a Fidesz feltételezi az érdekviszonyok felett álló „közjó” létezését, melyet adott esetben állami eszközökkel is érvényre lehet juttatni. Nem tagadja, hogy pártja ebben az értelemben „etatista váltáson” ment át, ám „ez a konkrét valóság ellenállása miatt” vált szükségessé.

– A baloldal–jobboldal felosztás helyett ma inkább a modernizáció kontra tradíció elvű felosztásról beszélhetünk – állítja Pokorni. – A modernizációt problémamenedzselesnek, ha úgy tetszik, „elvtelen pragmatizmusnak”, a tradicionális felfogást inkább értékvezérelt politikának nevezem.

A szabaddemokraták ideológusnak mondják ugyanezt. Úgy tartják: a jobboldal még azt a szabadságot is sokallja, ami van. A pártokat elválasztó vonalat aszerint húzzák meg, hogy ki milyen államot szeretne: olyat, amelyben az állam beavatkozik ideológiai kérdésekbe, vagy olyat, amelyben semleges és pártatlan marad. Horn Gábor, SZDSZ-ügyvivő szerint értékvezérelt politika az is, amely minden érték szabad választásának lehetőségét megadja. Nem tagadja azokat az értékeket sem, melyeket Pokorni Zoltán fontosnak tart, csupán nem szeretné, ha az állam ezeket a többi fölé helyezné. Ha a felfogásokat rangsorolják, előbb-utóbb a választópolgárokat is megkülönböztetik.

– Vannak, akik veszik a bátorságot, hogy eldöntsék: ki az, aki nemzeti értéket képvisel, és ki az, aki idegen befolyás alatt áll – mondja

Horn Gábor. – Pedig a haladó nemzeti hagyomány mindig szabadelvű álláspontot képviselt. A vatikáni szerződést védelmező uraknak nem velünk van problémájuk, hanem Kossuthal, Deákkal és Eötvössel.

Pokorni Zoltán szerint a Fidesz értékvezérelt politikája a vallásérköles, a nemzeti gondolkodás vagy a közjó kategóriáival írható körül, amely maga is egyházi fogalom. Horn Gábor úgy véli: életveszélyes, ha valaki tudni véli, mi a mindenkire kötelező közjó.

– A toleráns és nyitott társadalom a közjó – mondja. – Nem pedig egy újabb ideológiai kurzus. Döntse el a köz, hogy neki mi a jó. A társadalmi békét veszélyezteti, ha ideológiai háborút, kultúrharcot indítanak bizonyos ideológiák mentén. Ennek következménye volt az, hogy hat-száz ezer ember „eltűnt” ebből az országból. ■